

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita P. Camilli De Lellis Fvndatoris Religionis Clericorvm Regvlarivm Infirmis Ministrantivm

Cicatelli, Sanzio

Antverpiæ

Cap. II. Camilli erga moribundos in ædibus ciuium priuatis eximia charitas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37267

288 VITÆ P. CAMILLI DE LELLIS
rauit animauitque! Sed horum aliorumque
similium factorum tam diues & opulentus
fuit, vt præ immensa illorum copia, quæ
quouis tempore & loco designauit, non am-
pliùs in illo viderentur, neque eximia, ne-
que rara.

CAPVT II.

*Camilli erga moribundos in adibus ciuium
priuatis eximia charitas.*

NON solùm erga infirmos in Nosoco-
mijs degentes magna semper ac ferui-
da Camilli beneuolentia humanitasque ex-
stitit, sed par etiam erga ciues priuatis in a-
dibus habitantes charitas misericordiaque
emicuit. Nempe solitus erat dicere, Nosoco-
mia velut mare paruum & mediterraneum
Religioni esse; supremas autem animarum
commendationes, quæ apud moribundos
fiunt, tamquam oceanum vastum & spatio-
sum videri, in quo non reperiatur fundus:
quandoquidem vbiq̃ mors oppetatur. Vn-
de desiderabat, vt sui Religiosi quàm exactis-
simâ in his diligentia versarentur: nec sibi
ipse parcebat, quin sæpiùs tam noctu quàm
diu ad hoc genus charitatis, nulla cuiuscum-
que incommoditatis habita ratione, domo
exiret.

exiret. Erat tamen res multa miseratione digna, videre illum (quamuis sic exulcerata tibia, ut vix eam trahere posset) cum scipione in manu gradus scalarum ascendere, tam celsarum, tam tenebrosarum, tam periculosarum, ut cuicumque iuueni benè sano (non enim dicam seni & saucio, uti ipse erat) terrorem incuterent: hinc sæpiùs accidebat, ut grauitè modò contra dictos gradus impingeret, modò etiam caput ad portæ superliminare (præsertim noctu, quòd staturâ procerus esset) non leuiter offenderet. Fuit, cum Romæ nocte media à quodam moribundo reuertens domum vnà cum P. Scipione Carozza, nec habens lumen, tibiam illam vlcerosam contra iacentem ex transuerso in viam trabem (proptereà quòd pauimentum instauraretur) tanto cum dolore suo impegerit, ut in terram deciderit tamquam mortuus, vnde vix adiuuante socio in pedes erectus, laudans & benedicens Deum, prout potuit, domum petijt, calceo eiusdem pedis sanguine, qui totâ viâ effluebat, oppleto. Ex quo tempore solebat dicere sic aggrauatam fuisse plagam, ut numquam amplius, quem admodum priùs consueuerat, benè habuerit. Aiebat nihilominùs, se in despectum dæmonis velle noctu adire moribundos, nolens scilicet ab eo vinci, suadensque suis, ut valdè in

T hoc

hoc ipsum attenti vigilantesque essent. Cui rei ut illos magis consuefaceret, nonnumquam ubi nihil opus esset, præsertim ingruente pluuia, aut furente vento, probare alicuius ex illis virtutem volens, mittebat aliquem, qui iuberet eum citò surgere, ad ægrotum aliquem visitandum: cum autem esset vestitus, ei mandabat renuntiari, eius operâ in præsentem opus non esse. Ad ipsum verò quod attingebat, qualiscumque esset tempestas, & quàm tristis aut luctuosa totius anni nox, nihil referebat: quandoquidem iturus omnino esset, quamuis è cælo tonitrua caderent & fulmina. Romæ aliquando ad noctem mediam, & cum supra modum plueret, recordatus est duos è nostris, nempe Alexandrum Gallum & Ioannem Baptistam Contronibus, esse in cuiusdam moribundi domo, & ob ingentem pluuiam non posse ipsis mitti successores: tum igitur illorum misertus, binas à custode vestium iussit afferri penulas, quarum vnâ ipse induit, alteram socio induendam dedit, sicque obiectus, successum Patribus & vigilandi mutatum vices abiit. Ut verò ad eam domum peruenerunt, dici non potest, quantum ipsi omnibus ibi domesticis terrorem attulerint, quippe cernentibus, in morientis cubiculum duos intrare homines ita penulatos, & nescientibus quinam ij essent,

sent, præsertim quòd penulæ illæ albæ essent, cum prælongis cucullis; quibus indutos vicissim Patres duos supra dictos domum remiserunt, ipsi apud moribundum remanserunt. Aliàs media item nocte, & pluuia maxima, vocatis nostris ad morientem adiuuandum (is erat ianitor sancti Paulli Romæ) tum recordatus Camillus verborum Sapientis, *Non te pigeat visitare infirmum*, & arbitratus hoc charitatis officium nimis inuidendum esse, neque alteri committendum, confestim electo exiit, & illuc se confert, neque curæ haber, quòd à S. Magdalenæ vsque ad portam S. Paulli prælongo viæ interuallo eundum sit, sed vadit, continenti licet pluuia madidus, & via lutulenta: permanfit autem apud moribundum vnà cum socio suo, vti venerat, semper madore plenus. Consueuerat dicere, cum Religiosos suos ad hæc sancta opera charitatis incenderet, *Patres & Fratres mei, memores estote vos esse à Deo vocatos, vt aduocati & defensores sitis patrimonij & hereditatis Christi, quæ sunt anima istorum pauperulorum, quos pretioso sanguine suo redemit*. Accidit illi non raro, vt eunti aut redeunti noctu ab aliquo moribundo, lumen per viam vel aquæ pluuia delapsu vel venti impetu extingueretur, vnde necesse habebat, in ea obscuritate incedere per medios profluen-

tes riuulos, & semel sic reuertenti planè madido, repertus est campanulæ funis ad portam ruptus, ita vt debuerit pro foribus pluuiæ expositus multum temporis expectare. Quibus in euentis dicere socio solitus erat (quod & S. Franciscus olim Fratri Leoni) *Frater, iam verè fuerimus germani infirmorum ministri, si ita madefacti & luto inquinati, vt nunc sumus, coacti fuerimus hic foris pernoctare; aut certè si in vicem apertionis ostij, ianitor foras prodiens, ira & stomacho plenus, quòd suum illi somnum interruperimus, quadruplici nos fustuario exceperit: tum ego sanè dixero, mi Frater, nos verè esse germanos infirmorum ministros, si ita malè tractati patientiam retinuerimus, nihil profusus commoti, & ne verbulo quidem queribundi. Qua gratia dignetur nos Dominus per suam misericordiam afficere, & hæc intelligendi facultate condonare.* Monita quædam nostris dabat, quæ apud moribundos cupiebat ab ijs sedulò obseruari, & hæc speciatim inter alia: Vt in moribundi cubiculo nec ploraretur, nec rideretur, nec alieni sermones miscerentur, sed omnes in sancto silentio Deum precarentur, & felicem animæ transitum votis exposcerent, vt sæpè sanctissimū Crucifixum moribundi oculis obijcerent, & sacra eius Vulnera exosculari iuberēt. Vt à mortuorum excessu,

excessu, saltem ad spatium Psalmi *Miserere* ter repetiti, vultum operire, aut oculos claudere differrent, quò scilicet de illorum transitu omnino securi essent; dicebat enim, se hoc in negotio rerum admirabilium habere experimenta, sibi que exploratum esse, maiorem moribundorum partem huius defectu observationis interire suffocatos: prætereà, vt infirmis assistentes nec multum loqui laborarent, nec subtilia aut speculatiua depromere curarent, sed tempus partim precationibus impenderent, partim nonnullis rebus piis, siue ad dolorem peccatorum pertinentibus, siue ad firmum propositum Dei numquam deinceps offendendi, siue ad spem diuinæ misericordiæ, siue ad præsentis certaminis tolerantiam, siue ad gloriam Beatorum, siue ad perseuerantiam in fide Catholica, & præ omnibus, ad sanctæ Passionis Iesu Christi meditationem spectantibus. Ac tametsi sæpius inter nostros agitari quæstionem illam difficilem inaudisset, vtrum infirmi in extremo articulo dicta percipiant; ipse tamen tutiori adhærescens sententiæ, cupiebat semper illis aliquid in mentem reuocari, tam ad grauius diaboli tormentum, quàm ad maius silentium ac deuotionem circumstantium. Sanè cum ipse ad alicuius commendandam Deo animam accederet, eam speciatim adhortabatur,

294 VITÆ P. CAMILLI DE LELLIS
batur, ad enuntianda idemtidem nomina
sanctissima Iesu & Mariæ, ad inuocandum
Angelum custodem, & eum Sanctum, cuius
se cultui singulariter deuouisset: quæ tanto
efficiebat spiritus feruore, vt viderentur eius
verba ex ardenti quadam charitatis fornace
procedere. Quin & ipsam pulchritudinem
& candorem animarum (ita salutis illarum
captus & accensus amore erat) eum conspe-
xisse diceres. Præcipuè autem sagittis pre-
cationum ignitis vim quodammodò diuinæ
potentiæ faciebat, vt animas non prius egre-
di corporibus sineret, quàm illis constantem
ad extremum pœnitentiam, hoc est, perfe-
ctum de admissis peccatis dolorem immi-
teret. Et quamuis verba eius omnino sim-
plicia essent ac rudia, tamen mirabiles in cor-
dibus morientium effectus producebant; ita
vt ipsi magnos in vltimo illo ac periculoso
transitu animos gererent. Hinc multi ab eius
præsentiâ opem & robur sperantes habere,
illum apud se, cum mortis circumdati essent
doloribus, vehementer exoptabant, persuasi
nimirum, illo protegente, nihil sibi cunctas
diaboli legiones esse formidandas. Cum Ca-
millus morti Illustrissimi Domini Petri Baz-
zani Proregis Samnitium in ciuitate Teatea
interfuisset, Proregina eius vxor idemtidem
deinde prædicabat, nullum se in eiusdem
Domi-

Domini Petri occubitu maius percepisse solatium, quàm ex ea cogitatione, quòd in manibus obiisset Patris Camilli: quem dicta Domina per certum ac singularem curforem vsque à Paro Santoboni (vbi tum noster Pater cum Principe Mario Caracciolo versabatur) aduocarat. Iam autem ad cognoscendum, an moribundi in bono essent an in malo animæ statu, visus est Dominus Deus aliquod ei peculiare lumen ad penetrandas ipsorum conscientias impertisse. Sane quodam die manè, dum ad sancti Spiritus coram sanctissimo Sacramento in meditatione pia versaretur, subito exsurrexit, & neglectis aliis moribundis, rectà ad vnum contendit, qui amisso linguæ vsu proximus morti erat, quem sic est allocutus, *Frater mi, tu moreris: vide num sis benè confessus, alioquin moriens in aliquo peccato, ad inferos in perpetuum damnatus es.* Ad quæ verba admirans vnus ex illis Nosocomij Religiosis qui præstò morienti aderat, secum mussitabat, *Ecquis hic est agendi modus? ab homine semimortuo postulat Confessionem.* Ita quodam velut fastidio inde abscessit, solo ibi Camillo remanente. Denique, Deo sic volente, rediit moribundo sermonis facultas, dixitque, cupere se confiteri. Mox igitur Camillus ad Confessarium currere, eumque depre-

deprecari, vt dare aures confitenti vellet. Hic verò subiratus cœpit cum altero quodam Presbytero etiam miffitare, Camillum hominem esse infatiabilem & fastidiosum, qui vellet infirmos toties iterare Confessiones. Iuit nihilominùs, & inuenit omnino necessariam fuisse illi infirmo Confessionem, quod postea ipse pœnitens palam nostris aperuit, infinitas Deo gratias agens de ingenti beneficio quod ipsi per Camillum præstiterat, addebatque speciatim quinque effluxisse annos, ex quo ritè & integrè confessus non fuisset. Qua ex re attoniti omnes isti Sacerdotes, continere se non poterant quin toto spargerent Nosocomio, Camillum esse magnum Dei seruum, & quem appareret, ad peruidendas & cognoscendas istorum pauperum conscientias, cœlitus esse illuminatum. Ille autem iam dictus infirmus post tres pœnitentiæ horas totus dolore sancto compunctus emigravit. Aliàs in Annuntiata Neapoli quemdam in Nosocomio moribundum institit Camillus interrogare, essetne confessus; ille respondit, esse: sed hoc responso minimè contentus bonus Pater, quemdam sentire sibi in corde stimulum videbatur ampliùs interrogandi vrgendi que, nec, antequam certum exploratum que omnino haberet, desistendi. Sic ergo
apud

apud hominem opportunè importunè egit,
 vt tandem aperta veritate se Turcam esse
 & Baptismi exortem dixerit: confessum qui-
 dem se esse, & sacrae Communionis partici-
 pem fuisse, sed dolo vtili, nempe vt lecto
 Nosocomij donaretur, neu abiectus mise-
 rè interiret. Quibus auditis, vix apud se præ
 dolore fuit Camillus: spem tamen non de-
 posuit hominis adiuuandi, sed toties tam-
 què impensè in eius salutem incubuit, mo-
 nendo, hortando, deprecando, territando,
 vt cum Dei ope & gratia tandem ad Bap-
 tismum atque ad alia Sacramenta hominem
 perduxerit. Ille autem nouem post horis de-
 testando falsum Mahometem, & semper Ie-
 sum & Mariam inuocando, non absque ma-
 nifestis suæ salutis indiciis, ad alteram vitam
 transit. Aliàs in S. Spiritus Romæ, cum
 tempus esset decumbendi, iam se vt in le-
 ctum ascenderet exuerat, & ecce subita
 mentem infilit cogitatio descendendi rursus
 deorsum ad infirmos: resumit igitur vestes,
 descendit, currit inuisum quî se habeant in-
 firmi, vnum reperit iam animam agentem,
 sciscitatur an sit confessus, ille confessum
 quidem respondit, sed sacro immortalitatis
 Pabulo minimè pastum, neque magis sacro
 Oleo perunctum. His ergo Sacramentis da-
 ti iussis, non ampliùs horæ quadrante post

idem infirmus vndiquaque communitus, è viuis excessit. Alia eiusdem generis exempla complura prætereo. Nostris porro seuerè prohibebat prognostica, & ne vniquam affirmatè horam prædicerent qua moribundi vitam essent relicturi; dicebatque, id in sola Dei mente esse reconditum, & sæpè ipsos cum magno suo rubore & confusione falli posse. Quam in rem suimetipsus proferebat exemplum, qui post longam multorum annorum experientiam, tamen circa mortis horam in non paucis deceptus esset: nempe, cum vigilante se quadam nocte in Nosocomio sancti Spiritus, sex septémve infirmi obierint, quorum nec vni præsens adfuerat, quippe ratus, hunc ante illum mortem appetiturum, ita vt in omnibus deceptus fuerit. Vnde manè vehementer mœrens dicebat: *Tantum est, Fratres mei, vt hac nocte falsus animi fuerim, nec mortis horum pauperulorum veram horam cognoscere potuerim.* Ex quo inferebat, ad huiusmodi notitiam nihil plus valere, quàm continuam patientiam, præsentiam, & perseuerantiam.